Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Gaxpar Olazabal Martiarena

Hondarribia, Gipuzkoa (1930)

Aurkibidea

Biografia

Ogalurreta (Oilurta) baserrian jaioa, Jaitzubian. Aita bertakoa zen, eta ama ere auzokoa, Leriñenea baserrikoa. 14 urtetatik itzain ibili zen, gurdiarekin, aita bezalaxe. Lau senide ziren eta bera mutil bakarra. Ama eta arrebak plazara joaten ziren tratuarekin. Ganaduarekin azoketara joaten ziren eta baita sariak irabazi ere. Gaxpar Txakolako eskolan ibili zen, eta gero baita Irunen ere, fraideekin. Ezkondu ostean ardiak jarri zituen. Irungo Torre baserriko Juliana Lekuonarekin ezkondu zen.

Zintak

HON-075

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2011-10-27
- **Iraupena**: 74 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia

HON-076

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2011-10-27
- **Iraupena**: 71 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Oilurta baserrian jaioa

- **Erref**: HON-075/002
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:01:22. **Bukatu**: 00:03:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Oilurta baserria nolakoa zen bera mutikoa zela. Familia bat bizi zen han, baina aita ezkondu zenean, bi. Aitona bi aldiz ezkondu zen, eta etxea partitu egin zuten. Aitak erosi zuen etxea, kostata.

2. Itzain lanetan aitarekin; egurra eta adreilua

- **Erref**: HON-075/003
- **Iraupena**: 0:03:29. **Hasi**: 00:03:58. **Bukatu**: 00:07:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Itzain ibiltzen zen aita, eta baita bera ere, 14 urtetatik. Itsasontziak egiteko materialak eramaten zituzten, idiekin Nafarroara joanda. Berara. Haritza. Etxeko obra egin zutenean, asko sufritu zuen adreiluak etxeraino eramaten.

3. Nafarroara egurretara, urka-motzarekin

- **Erref**: HON-075/004
- **Iraupena**: 0:04:06. **Hasi**: 00:07:27. **Bukatu**: 00:11:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Bera ez zen Nafarroara joaten egurretara, baina inguruan bai. Egun batean joan eta hurrengoan bueltatzen ziren. Idiaren pausoa. Itzainak. Idi pareak eta gurdiak. Urka-motza erabiltzen zuten. Katea.

4. Gurdiaren egitura

- **Erref**: HON-075/005
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:11:33. **Bukatu**: 00:13:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Gurdiaren egitura: kurtetxia, ardatza, pertika... Urka-motza ganbaran dauka. Kartolak, hondarketarako.

5. Gabarretan hondarra ekarri eta gero gurdietara

- **Erref**: HON-075/006
- **Iraupena**: 0:03:29. **Hasi**: 00:13:44. **Bukatu**: 00:17:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Hondarketara nora joaten ziren, obretarako. Patxiku eta Nikasio (bere aita) itzainak. Gabarra ondo betetzea inportantea zen, eta denek ez zuten ondo betetzen. Etxaidek lagundu zion bere aitari. Anakara eramaten zituzten, idiekin.

6. Gabarrariak eta gabarrak

- **Erref**: HON-075/007
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:17:13. **Bukatu**: 00:18:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:
Gabarrariak. Gabarra nolakoa den azaltzen du.

7. Gurdiaren kartolak, falkak eta gurpilak

- **Erref**: HON-075/008
- **Iraupena**: 0:04:10. **Hasi**: 00:18:14. **Bukatu**: 00:22:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Gurdiaren kartolak eta taketak. Falkak, zakarretarako eta belarketarako, gurpilak babesteko. Bideak txarrak ziren. Gurpil motak. Gurdiak eta gurpilak non egiten zituzten.

8. Inaurkin bila mendira

- **Erref**: HON-075/009
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:22:24. **Bukatu**: 00:24:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Inaurkin bila joateko ere gurdia. Karroa. Abere asko zen baserrietan, eta ez zen erraza inaurkina topatzea. Otea. Anguletan ibiltzen ziren lehengusuak. Soldaduska egin arte idiekin ibili zen.

9. Harria garraiatzen harrobietatik

- **Erref**: HON-075/010

- **Iraupena**: 0:03:41. **Hasi**: 00:24:41. **Bukatu**: 00:28:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Beste batzuentzat ere egiten zuen lana, itzain. Harria garraiatzen, harrobietatik. Harriketan. Adreiluak garraiatzen sufritu zuena aipatu du berriz. Eskularrurik ez zen lehen. Joxeparen semeek lagundu zioten. Etxeko obrak. Lau senide ziren.

10. Egurketan Amezketako papelerara

- **Erref**: HON-075/012
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 00:28:35. **Bukatu**: 00:31:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Itzain lana galtzen hasi zen. Egurra Amezketara eramaten zuten papelerara. Pasai Donibanetik pinua Guadalupera eramaten zuten. Bi idi parerekin. Ogitartekoa eramaten zuten etxetik, eta sagardoa. Batzuetan janaria izoztu egiten zitzaien.

11. Gurdiaren azpian lotan, zakua gainean jarrita

- **Erref**: HON-075/013
- **Iraupena**: 0:03:51. **Hasi**: 00:31:51. **Bukatu**: 00:35:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Itzain lanak egiteko aita gauez jaikita ibiltzen zen, idiei jaten ematen. Bera seiak aldean jaikitzen zen. Edozein lekutan egiten zuten lo. Idien buruko ardi-larruaren gainean, zakua lepoan jarrita. Gurdi azpian lotan. Guardasolak konpontzen zituen. Euritan.

12. Arropa eta oinetakoak

- **Erref**: HON-075/014
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:35:42. **Bukatu**: 00:38:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Arropa. Arrantzaleen lehenengo zirak. Oinetakoak, gomazkoak. Botinak. Mendirako oinetako arinak behar ziren. Egurrezko oinetakoak.

13. Zakarketara

- **Erref**: HON-075/016
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:38:25. **Bukatu**: 00:41:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Zakarketara nora joaten ziren. Guadalupeko kantinan gurdi asko egoten ziren. Idietako bat uztarritik askatu egiten zituzten batzuetan. Idiei ez zieten erremolatxa ematen, janari lehorragoa baizik: baba erosten zuten Irunen.

14. Abereen jatena eta azpiak

- **Erref**: HON-075/018
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:41:37. **Bukatu**: 00:44:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Idiei artoa ere ematen zieten jaten. Pagotxa behiei. Arbia. Idiak eta behiak non edukitzen zituzten. Behiei egunero egiten zizkieten azpiak. Gorotza, baratzerako.

15. Amezketako artzaina; trafikorik ez

- **Erref**: HON-075/019
- **Iraupena**: 0:04:17. **Hasi**: 00:44:01. **Bukatu**: 00:48:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Neguan artzain bat joaten zen Amezketatik Oilurtara. 200 ardi zituen. Oinez. Trafikorik ez zegoen. Irungo Colon pasealekutik idiekin askotan pasatzen zen lehen; belarra ekartzen zuten Irundik. Serenoak. Ez zuten argirik erabiltzen.

16. Gaueko lanetan

- **Erref**: HON-075/020
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:48:18. **Bukatu**: 00:50:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Itzain zebilela, jende arraroa topatzen zuen bidean, gauez: kontrabandistak, mozkorrak... Dibertitu ere egiten zen lanean.

17. Irunera berdura eta esnea saltzera

- **Erref**: HON-075/021
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:50:13. **Bukatu**: 00:52:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:
Oilurtan lau-bost langile izaten zituzten, kanpokoak, neskameak eta morroiak. Baratzea egiten zuten asko. Berdura batzuk aipatzen ditu. Ama eta arrebak Irunera joaten ziren tratuarekin, San Migelera. Esnea ere espaloian saltzen zuten; kexatu egin ziren batzuek, eta lokal bat erosi zuen. Denda.

18. Bi zaldi-karrorekin Irunera

- **Erref**: HON-075/022
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:52:23. **Bukatu**: 00:56:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Zaldi-karroa nolakoa zen. Toldoa. Lau gurpileko zaldi-karroa. Gainbehera nola etorri zen. Bi karrotan joaten ziren. Berdura plazan egoten zen ama eta arrebak San Migelen. Bi morroi zituzten.

19. "Txipitxuarekin" esnea partitzen; postuak

- **Erref**: HON-075/023
- **Iraupena**: 0:04:06. **Hasi**: 00:56:01. **Bukatu**: 01:00:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Hamabost bat behi zituzten. Egunean 100 bat litro. Neurria: txipitxua. Erakutsi egiten du nolakoa den. Litro erdikoa. Espaloian saltzeagatik ordaindu egin behar zen garai batean, gero ez. Berdura plazako postua. Hondarribian plazarik ez zegoen, hiltegia bai. Jaitzubiatik hobeto zuten Irunera joateko, eta jende gehiago bizi zenez, saldu ere errazago.

20. Hondar beltza eta zuria

- **Erref**: HON-075/024
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 01:00:07. **Bukatu**: 01:02:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Hondarribiko lurra. Hondar beltza botatzen zioten. Obretakoa diferentea da, zuria. Hondarra porlanarekin nahasten zuten, palaz.

21. Ilargiaren garrantzia

- **Erref**: HON-075/026
- **Iraupena**: 0:04:06. **Hasi**: 01:03:22. **Bukatu**: 01:07:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:
Tratua egiten zuten asko. Tranbian joaten ziren asko irunera. Ilargiaren garrantzia, baratzeko lanetarako, ereiteko eta arbolak mozteko. Haritza mozten hasi, eta gertatu zitzaiena: izerdia bota zuen. Pagoa. Altza. Kantineren barrikak.

22. Ferratzaile lanetan I

- **Erref**: HON-075/027
- **Iraupena**: 0:03:32. **Hasi**: 01:07:28. **Bukatu**: 01:11:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Etxeko tresnak egiteko hurritza, altza, lizarra... Arrasteluak egiten, kiderrak... Ferratokia jarri zuen etxean. Ferrak. Iltzeak. Behorrak ondo ferratzeko sua behar da, eta berak ez zuen.

23. Ferratzaile lanetan II

- **Erref**: HON-075/028
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 01:11:00. **Bukatu**: 01:13:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Ferratzeko, azazkala garbitu behar da. Ferra. Iltzeak. Behi bakoitzari zortzi ferra, hanka bakoitzean bi. Zauria zutenean, odola kentzen zieten. Zotala.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-06-25

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com